

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΑΝΔΡΟ

ΑΛΛΑ και μετά τό δείπτον εβη Ακολούθει ό εορτασμός τής παραμονής τής Πρωτοχρονιας, έντετοπισμένος ήδη εις τās οικίας ένθα διά φοροι οίκογενειακαί και φιλικαί συγκεντρώσεις συνέντευινον όπως παραταθῆ και πέραν έτι τοῦ μεσονυκτίου ή διασκεδάσει, ένφ εις τὰ παραμένοντα ανοικτά καφενεία και τό Καζίνο, εβη, Ακολούθει ή χαρτοπαιξία τής πενταδεκάρας υπό διαφόρους μορφάς και ποικίλα παίγνια, διά τόν καλόν χρόνον και διά τήν δοκιμήν τής τύχης.

Παρομοία τις συγκέντρωσις εγένετο και εις μίαν τών πολυσυχναζομένων οικιών τής πόλεως, ένθα ήσαν προσκεκλημένοι και αι ύπαλληλικά αι αρχαί τοῦ Κράτους μετά τών κυρίων αυτών, Είς τήν μεγάλην αίθουσαν τής οικίας ήτον ανοικτή τράπεζα επιμήκης περίε τής οποίας εκάθηντο οι οικοδεσπιάς ό Βλαβιανός και άλλοι επίσης δε διδασκάλισσα Ελένη με τήν μικροτέραν αδελφήν αυτής τήν Καλλιρρόην τήν μελαχροινήν αυτήν μαυρομάταν και λεπτοκαμωμένην μουμαντικήν. Πάντες οῗτοι ήσαν άπησχολημένοι μετ' ιδιαιτέρου ένδιαφέροντος εις τό παιγνίδι τής τόμπολας, εις τήν αὐλήν οργάνων διών συνωλεύοντο αι διάφοροι ομάδες, αίτινες περιήρχοντο ακόμη τὰ οικίας λέγουσαι τὰ κάλανθα...

Η τελευσαία δε τών ομάτων τούτων, ήτον ή περι τόν Γεώργην τόν Κροδοκο ό οποίος με άρκετους ναυτοπαιδας και με δύο ζύες βιολια προεξάρχοντος τοῦ βιολιτζῆ Ζουμπίρη παρέτεινε τήν ανά τās οικίας περιαγωγήν και μέχρι τών προώνων έτι ώρων.

Επί τῆ προσεγγίσει δε τοῦ μεσονυκτίου εις τήν άνω οικίαν εγένετο μικρά διακοπή τοῦ παιγνιδίου τής τόμπολας. Όταν δε ώρολόγιον εσήμανε τήν 12ην τής νυκτός εχαμήλωσαν αίφνιδίως τό φῶς τής λάμπας, εγένετο σχεδόν σκότος, και ειτα ήναψαν πάλιν αυτήν, επί δε και τινα κηρία σπερματόετα, τοποθετημένα επί τής τραπέζης ηύχθησαν εις εαυτούς και άλλήλους τόν καλόν χρόνον, όποτε ή γηραιά οικοδεσποίνα εκοψε τήν πήγταν και διένειμεν όνομασι εις εκαστον τών τής ύμηγύρας τό κομμάτι του, όστις έπροθυμοποιείτο να έρευνήση αυτό επιμελώς προς ανακάλυψιν τοῦ τυχόν έν αυτῷ νο-

μίσματος, όπερ ήτο χρυσοῦν κερμάτιον αξίας ήμισιας, λίρας δε εὐτυχής τής εσπέρας εκείνης επευφημητο υπό πάντων με τās ευχάς και τās εὐλογίας τών παρισταμένων, διά τό άρχόμενον ευτυχός νέον έτος. Ακολούθως ή εσπερίς εληξεν άπελθόντων πάντων εις τὰ ίδια όπως αναπαυθῶσι τό επίλοιπόν τής νυκτός και προετοιμασθῶσι τό επίλοιπον τής νυκτός και προετοιμασθῶσι διά τήν επαύριον.

Αίαν πρωί οι κώδωνες τών εκκλησιών, χαρμασύνως κρουόμενοι, εκάλουν τούς κατοίκους τής πόλεως εις τήν επί τῆ πρώτῃ τοῦ έτους επίσημον τελετήν, έν η̄ οὐά εφάλλετο ή επί τούτῳ εοφολογία. Παρ' όλον δε τό εροβοόρρι και τό θριμύ φῶχος τής ήμέρας, περιεβλημένοι τὰ εορταία των, άλλοι με τής θαρσιές γούνης των' άλλοι με τὰ νεωτεριστικά παλτά των και άλλοι με τής μεταξωτές θράκες των, τής άσπρης κάλτσας και τὰ κατακόκκινα φέσια των, ως και αι κυρίαί με τās ένδυμασίας τής εποχής, μεταξωτά ως επί τό πλείστον, και τὰ άποστράπτοντα κοσμήματά των, άπαντες εσπευσαν εις τόν ναόν τοῦ Αγίου Γεωργίου, τήν Μητρόπολιν, ένθα παρίσταντο αι αρχαί τής πόλεως και οι εὐάριθμοι στρατιῶται τής χωροφυάκης παρατεταγμένοι εις δύο γραμμάς κατά μήκος τής εκκλησίας, με τόν όπλισμόν των και τὰ λοφία των έχοντες επί κεφαλῆς τόν άνθροπομοίραρχον Κολοκούδαρον, με τόν άρειμανίως στριμμένον μύστακά του, φέροντα τήν μεγάλην τοῦ έπίσημον στολήν με τās άργυράς επιμίδας και τὰ άσημένια κορδένια. Όταν δε εις τό τέλος τής εοφολογίας, ακριβῶς μετά τό πολυχρόνιον, ό άρειμανίος οῗτος αξιωματικός εδωκεν εις τούς εὐάριθμους υπ' αυτέιν χωροφύλακας τό πρόσταγμα τοῦ «παρουσιόστε άρμ!..» τότε ή ανωτάτη διοικητική αρχή, ό Έπαρχος ύψώσας τήν χείρα εβροντοφώνησε: «Ζήτω τό Έθνος!.. Ζήτω ό Βασιλεύς!.. Ζήτω ό στρατός!..» και ευχάς ταύτας επανελάμβανον πάντες οι έν τῆ εκκλησια παριστάμενοι.

Παραδόξως δε τήν ήμέραν εκείνην, ό Ιερουργάν άρχιεπίσκοπος Μητροφάνης, έν κατεκραύνησεν, ως συνήθως, διά τοῦ καυστικού και θριμέος λόγου του τό χριστεπώνυ-

μον εκκλησίασμα, με τās ρητά τοῦ Προφητάνακτος, τήν άτέρμονα φρασολογίαν του, και τās αίτιλάς τοῦ «μαράν άθά», άλλ' έναντίας ευχάς και εὐλογίας εσοκόρησε προς πάντας, όταν εις τήν λήξιν τής τελετής προσήρχοντο πάντες όπως λάβῶσι παρά τής χείρός του τό άντίδωρον, όπερ επί άπαστράπτοντος δίσκου εκράτει ό παρά τό εσοποτικών Ισταμένος Παπα Οικονόμος ό Δερτοζος, ό καλοκάγαθος οῗτος λειτουργός τοῦ Έπίσπου, με τήν προγασίοντα επί ελλητικῆν παράστασιν του, τό μελίχιον ύφος του και τό πλήρες αγαθότητος μετρίσμα του...

Αμέσως δε ειτα ήρχισαν αι επί τῷ νέφ έτι επισκέψεις, τās όποιας μόνον οι άνδρες έτέλουν, μεταβαίνοντες καθ' έμίλους, εις πάσας άνεξαιρέτως τās οικίας. Κατά τās επισκέψεις ταύτας τής πρωτοχρονιας επεκράτει πλήρης χριστιανική αδελφωσύνη έν ύπῆρχον φιλικαί και εχθρικά οίκογένεαι ή εϊστομέναι ένεκα τών επιτοπίων πολιτικών φρονημάτων.

Τήν ήμέσαν εκείνην επαιον προς σιγμήν μόνον; αι εχθραί τὰ μίσση, αι έριδες και τὰ πάθη, χάριν τής ήμέρας ταύτης τής πρωτοχρονιας.

Πάσαι αι οικίαί ήσαν εορτασμως διηυθετημένα, σιγυρισμένα, άταστράπτουσαι εκ τής καθαριότητος.

Είς τό μέσον τής μεγάλης και κυρίας αίθουσας εκάστης οικίας, ύπῆρχε τράπεζα με ώραιον κεντητόν πολύχρωμον ή χρυσοφάντον κάλυμα ή και παλαιόν τοσεβῆ, επί τής οποίας εὐρίσκατο ό μεγάλος άσημένιος δίσκος με δύο ειδῶν γλυκά: τό άνθος και τό νεραντζάκατά προτίμησιν, τό άπαραίτητο παστέλι, τούς κουραμπιέδες, τὰ καντισουνια κλπ, και παραπλεύρως έτερος δίσκος με δύο ειδῶν πιστά: τό ρακί και τό κοκκίνο ροσόλι με τὰ μικρά ποτηράκια ήδυπότου.

Αί επισκέψεις συνήθως ήρχιζαν από τήν συνοικίαν τής Καμάρας τήν πρωταν μέχρι δε τής μουμβρίας οι επισκέπται κατώρθωσαν να φθάσουν εως τήν Όξώπορτα, εισερχόμενοι εις πάσας άδιακρίτως τās οικίας, εις οίκογενείας γνωστάς και άγνωστούς, φιλικάς και μή επί ποδός, όπως λέγουν μόλις εββαίνοντας και άποτεινον.

τες τὰς εὐχὰς τῶν εἰς τὴν οἰκοδόποιαν ἐφορᾶσινως περιβεβλημένης. φέρουσαν τὴν πολυτιμότεραν αὐτῆς ἀμφίσειν καὶ τὰ κοσμήματα τῆς, μὲ τῆς καθένης, τὰ μανχαλλιά, τὰ σκουλαρίκια, τὰ θραμιόλια μὲ τῆς ἀντίκας καὶ τὰ διααντένια δακτυλίδια τῆς...

Μετὰ τῶν διαφορῶν ὁμάδων τῶν ἐπισκεπτῶν ἀναμεμιγμένως, ἐνεφανίσθη καὶ ὁ Φραγκίσκος ἢ Φραγκαχινός ἐπιλεγόμενος, μὲ τὴν κωντὴν ζακέταν του. τὸν μιραμπῶ πλῆθόν του, τὴν διαρκῶς ὡσπερ σάλπιγγα ἐκφυσῶσαν, τὰ θεουμαστικά ἐπιφωνήματά του καὶ τοὺς ἀδικαιολογήτους κυχασμούς του, κρατῶν δέσμη μονοφύλλων ἐντύπων διὰ χρυσῶν γραμμάτων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀνεγράφετο τὸ δι' αὐτὸν ποίημα τῆς πρωτοχρονιάς, οὗτινος συνθέτης ἦτον ὁ-Εὐκλείδης ὁ ἱατρός, καὶ τὰ ὅποια δένειμι μετὰ τὰς εὐχὰς του, εἰς τὰς οἰκογενεῖας λαμβάνων τὸ ἀνάλογον φιλοδώρημα διὰ τὸν διασημὸν δῆθεν τῆς ἐφημερίδος «Ἀνδρου», τῆς ὁποίας μόνος αὐτὸς ἦτο καὶ ὁ ἰδιοκτήτης καὶ ὁ ἀρχισυντάκτης.

Αἱ ἐπισκέψεις ἐξηκολούθησαν καὶ μετὰ μεσημβρίαν εἰς τὰς συνοικίας τῆς Ὁξώπορτας, τὸ Παραπόρτι, τὴν Πράτσιν, τὰ Σχολεῖα, τὴν Πλακοῦραν, τοὺς Μπαξέδες. ἕως ἔξω, μέχρι καὶ τῆς τελευταίας οἰκίας τοῦ Ἀνυσίου καὶ τοῦ Γέρω-Ἀσημάκου...

Καὶ ὅτε πλέον ἔληξαν αἱ ἐπισκέψεις, ἔβλεπέ τις τὴν εὐθυμίαν διακεχυμένην ἀνά τὰς ὁδοὺς ἔνθα ὁμάδες νέων, ἰδίᾳ ναυτικῶν, λεμβούχων, ψαράδων κλπ., περιήρχοντο μὲ ἄμαξα διὰφορα καὶ ποικίλα, σταματῶσαι ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν πρὸ ἀνοικτοῦ τινοῦ ἢ καφενεῖου ἢ μικροσινοπωλείου, ὅπως προσθέσωσιν ἀκόμη ἓνα ποτηράκι οἴνου ἢ κονιάκ εἰς τὰ τόσα ὅμοια μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης ληφθέντα. Καὶ τέλος ἡ νύξ. διὰ τοῦ μυστηρίου αὐτῆς ἐκάλυψε μὲ τὸν μελανὸν τῆς πέπλου τοὺς μακκρῶς κοιμωμένους κατοίκους τῆς πόλεως.

Τὴν ἐπικύριον, Κυριακὴν, δευτέραν ἡμέραν τοῦ νέου ἔτους, οἱ ὅποιοι οὐδέποτε προὔχοντες τῆς πόλεως καὶ οἱ διὰ συγγενικῶν δεσμῶν συνδεόμενοι πρὸς τὰς οἰκογενεῖας τῶν ἐν Μεσσαρίᾳ οἰκούντων, ἐξέδραμον καθ' ὁμάδας ἀπὸ πρῶτας εἰς τὸ χωρίον τοῦτο, τὴν ἔθραν ταύτην τοῦ ἀρχοντισμοῦ καὶ τῆς ἀριστοκρατίας τρόπον τινὰ τῆς Νήσου. Ἐκεῖ δὲ ἂ

φικόμενοι, ἤρχισαν τὰς ἐπὶ τῷ ἔθει εὐχνητήριους ἐπισκέψεις ἀδιακρίτως τὰς οἰκογενεῖων. Οὕτως ἐπισκέφθησαν τὴν οἰκογενεῖαν Λογοθέτη τῆς ὁποίας ἡ οἰκία εὐρίσκατο πρῶτη τῷ εἰσερχομένῳ εἰς τὸ χωρίον καὶ ἀπαντα τῆς Παναγίας τῆς Βουργάρας εἰτα τὸ πυργάριον τοῦ Θεοδώρου τοῦ Καίρη τοῦ παραδόξου αὐτοῦ μικροκαμωμένου καὶ περιπατητικοῦ οὕτως εἰπεῖν φιλοσόφου, μὲ τὸν ἀδελφόντου τὸν Ὁρέστην καὶ τὰς τρεῖς θυγατέρας του, τὰς ὁποίας ἐξεπαίδευσεν μόνος του, καὶ ὅστις ἠρέσκετο νὰ διδάσκη εἰς τὰ κοράσια τῆς ἰδιοκτητικῆς σχολῆς τῆς διδασκαλιστικῆς θυγατρὸς τοῦ Ἐλένης, τὸ μυστήριον τῆς γενετικῆς ζωῆς!... Ἀκολούθως μετέβησαν εἰς τὴν ἀπέναντι οἰκογενεῖαν τοῦ Κωτάκη, τοῦ ἀρχοντα ἐπιλεγόμενου, εἰτα εἰς τὸν πατριαρχικὸν οἶκον τοῦ Νικολάου τοῦ Ἀθανασίου, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Μιλτιάδη τοῦ Καμπάνη, εἰς τὴν οἰκογενεῖαν τοῦ Σπυρίδου, τοῦ Σταματάκη τοῦ Μπίστη, τοῦ Καίρη τοῦ Μουστάκα, τοῦ Καίρη τοῦ Ταροῦ εἰς τὴν οἰκογενεῖαν τοῦ Μιχαήλου τοῦ Καίρη τοῦ Ὀρφανοῦ, τὸν πολιτευόμενον καὶ φιλόξεμον τοῦτον οἶκον μὲ τὸν ἀρχοντικὴν ὄντως οἰκοδόποιαν Ἀγγελιστὴ καὶ τὸν γηραιὸν ἐκείνον καὶ ὕψηλον τὸ ἀνάστημα ἀδελφόν, μὲ τὶς ἀσπρες μπαρέττες του καὶ τὴν μαύρην κουμπωμένην ρεδιγκόταν του τὸν σπουδάζοντα τὴν ἱατρικὴν, ἀλλ' οὐδέποτε ἀσκήσαντα, τὸν σῶροντα ὀπισθεν αὐτοῦ τὴν γίδα του γιὰ μετὰδεμα!... Μετέβησαν εἰτα εἰς τὴν οἰκογενεῖαν τοῦ Παπα-Ἀθανασίου, εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ζανάκη Καίρη ἢ Κανιᾶ, εἰς τοῦ Καίρη τοῦ Μποκιντῆ, τοῦ Γασπαράκη τοῦ Δελαγραμμάτικα τοῦ Μιχαήλου τοῦ Καίρη τοῦ Δημητριάδη, οὗτινος ὁ υἱὸς Δημητρός εἶθε αὐτο πάντοτε ἐφιππος, ἐπιδαίνων τὸν μοναδικὸν ἐν Ἀνδρῶ ἵππον, τὸ

Ξανθὸ ἀγοράκι του. Τέλος ἐπεσκέφθησαν τὴν οἰκίαν τοῦ Μιχαήλου τοῦ Καίρη, τοῦ ὁποιοῦ τὸν οἶκον διηγύθουνεν ὁ πρωτότοκος υἱὸς αὐτοῦ Λουρέντζος, μεγαλοπραπῆς καὶ εὐγενῆς τοὺς τρόπους ὁ ἐπιδαίνων ἀγγίνοιαν καὶ εὐστροφίαν πνεύματος. ὁ ἀρσεκόμενος εἰς τὴν φιλοξενίαν καὶ περιποιούμενος τοὺς πάντας ἀδιακρίτως!...

Πάντες οὗτοι οἱ ἀρχοντες τῆς τότε ἐποχῆς κατῶκου τοὺς πύργους τῶν μὲ τὰ οἰκόνημά των, ἤσαν ἐνδεθυμένοι μὲ τὸν ὄρατον τσουμπέ, ἢ τὸ ἀντερὶ, τὴν βαρύτιμον γούαν των, τὸ μεταξωτὸν πολύχρωμον περιζῶμα καὶ τὰ ὄρατα καὶ ὀρθὰ φέσια των' ἐτύγγανον δὲ πολλῆς ἐκτιμῆσεως καὶ σεβοσμοῦ παρὰ πάντων ἐν γένει ἐν τῇ νήσῳ διακρινόμενοι διὰ τὴν εὐγένειαν τῶν τρόπων καὶ τὴν καλὴν συμπεριφορὰν. Οἱ δὲ ἐκ τῆς χώρας ἀστοί, καὶ ὅἱ οἱ ναυτικοί, πάντες ἀνεξαιρέτως ἐθεώρουν τιμὴν των μεγάλην τὴν προσφερομένην εἰς αὐτοὺς φιλοξενίαν παρ' ἐνός τῶν ἄνω ἀναφερθέντων ἀρχοντικῶν οἰκῶν.

Μετὰ τὸ πέρας τῶν ἄνω ἐπισκέψεων παρατέθη πλουσιοπάροχον γεῦμα μὲ ὄλην τὴν λεπτότητα τῆς εὐγενείας καὶ τὴν ἀφθονίαν τῶν ἐδεσμάτων διὰ τοὺς ἐκ τῆς χώρας ἐπισκέπτας, εἰς πάσας σχεδὸν τὰς ἀναφερθείσας οἰκογενεῖας ταύτας, ἔνθα οἱ ἐκλεκτοὶ οἶνοι ἔρρεον ἀφθόνως καὶ αἱ ἐπὶ τῷ νέφ ἔτει εὐχαὶ διατεταυροῦντο ἀμοιβαίως ἐν ἀδιαπτῶτῃ εὐθυμίᾳ καὶ χαρᾷ—ἐνίοτε προσκαλοῦντο καὶ τὰ δισοιλιά—ἢ δὲ τράπεζα παρέμεινε ἀστρομημένη, κατάφορος ἀπὸ ὄρατα ὀπωρικά καὶ μὲ γλυκὴν ἡδὴ οἶνον, μέχρι τῆς δειλῆς, ὅποτε ἐδόθη τὸ σημεῖον τῆς ἀναχωρήσεως...

Τοὺς ἐπισκέπτας δὲ, ἀπερχομένους, προσέπεμψαν πάντες σχεδὸν οἱ φιλοξενήσαντες αὐτοὺς μέχρι τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος ἔνθα ἀπεχαιρετίσθησαν, ἀνταλλάξαντες καὶ πάλιν τὰς ἐπὶ τῷ νέφ ἔτει εὐχὰς καὶ μετέβησαν ἅπαντες εἰς τὰ ἴδια ἐπιφυλασσομένων τῶν ἐκ Μεσσαρίας νὰ ἀντιπροδώσωσι τὴν ἐπίσκεψιν τῆς Πρωτοχρονιάς εἰς τοὺς Χωραίτας κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Θεοφανείων... Καὶ ἐνόσῳ ἀπεμακρύνοντο ἀλλήλων. Ἐστρεφον τὸ βλέμμα πρὸς τὰ ὀπίσω ἀναφωνοῦντες ἀμοιβαίως:

—«Καὶ ἀπὸ χρόνου!... καὶ ἀπὸ χρόνου!... χρόνια πολλά!... χρόνια πολλά!...»

ΜΙΧΑΗΛ ΝΙΚ. ΚΑΪΡΗΣ